

Sygn. akt IV U 189/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Łożyńska - Motyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 stycznia 2017 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje K. S. prawo do emerytury od dnia 3 marca 2017 r., zaliczając do okresu pracy w warunkach szczególnych okres pracy w Przedsiębiorstwie (...) w E. Warsztat w O. od 30 czerwca 1975 r. do 31 sierpnia 1991 r. ,

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania wyroku

/-/SSO B. Łożyńska-Motyka

Sygn. akt: IV U 189/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 20.01.2017 roku, znak: (...), odmówił wnioskodawcy K. S. prawa do emerytury, ponieważ nie udokumentował on co najmniej 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu pracy od 1.09.1972 roku do 31.08.1991 roku na rzecz Przedsiębiorstwa (...) jako monter samochodowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podnosząc w uzasadnieniu, że ubezpieczonym ur. po 31.12.1948 roku przysługuje emerytura w wieku 60 lat dla mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. 1.01.1999 roku, udowodnili 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca natomiast nie udowodnił żadnego z 15-tu lat okresu pracy w tych warunkach. Ubezpieczony nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wskazał, że ze świadectwa pracy z 31.08.1991 roku wynika okres nauki zawodu od 1.09.1972 roku do 20.06.1975 roku, zatem okres ten nie może zostać zaliczony do pracy w warunkach szczególnych. Następnie od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku wnioskodawca zajmował stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych, a ostatnio montera samochodowego.

Odnośnie służby wojskowej odbywanej przez skarżącego w okresie od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku organ rentowy podniósł, że ten okres również nie może zostać wliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych ze względu na treść art. 108 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu obowiązującym tylko do dnia 5.08.1979 roku, który stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Organ rentowy podkreślił, że gdyby nawet uwzględnić okres pracy skarżącego w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...), z wyłączeniem okresu nauki zawodu oraz służby wojskowej, ubezpieczony nie będzie legitymował się wymaganym stażem pracy w szczególnych warunkach.

W piśmie procesowym z dnia 7.03.2017 roku organ rentowy wskazał, iż brak jest podstawy prawnej stanowiącej przesłankę do uwzględnienia okresu służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach po dniu 31.08.1979 roku.

Powołał się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, II UZP 6/13, która nie precyzuje dat granicznych zaliczania służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach, ale wskazuje, iż podstawą zaliczania tej służby do stażu pracy w szczególnych warunkach jest art. 108 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220). Podkreślił, że szczegółowe zasady zaliczania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia zostały uregulowane w art. 108 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia RM z 22.11.1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. z 1968r., nr 44, poz. 318), zgodnie z którym żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Przepis art. 108 ustawy z 21.11.1967 roku w brzmieniu obowiązującym do sierpnia 1979 roku stanowił, iż czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia również pracownikom, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo którzy po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady wliczania czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia.

Rozporządzenie z 22.11.1968 roku zostało uchylone z dniem 1.09.1979 roku rozporządzeniem RM z 7.09.1979 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin (Dz. U. Nr 21, poz. 125). W związku z powyższym od 1.09.1979 roku przepis art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (tj: Dz.U. z 1979 r., Nr 15, poz. 97) stanowił, iż Minister Obrony Narodowej określa w zależności od potrzeb obrony sposób i formę odbywania ćwiczeń wojskowych oraz ich ilość i czas trwania dla poszczególnych grup żołnierzy rezerwy, stosownie do ich wieku oraz stopnia i rodzaju wykszolenia wojskowego.

Wobec powyższego organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko, że okres służby wojskowej wnioskodawcy od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku nie może być wliczony do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Na rozprawie w dniu 29.03.2017 roku pełnomocnik organu rentowego pozostawił do uznania Sądu okres pracy skarżącego w warunkach szczególnych w kanałach remontowych jako mechanik po odbyciu nauki zawodu, ale podtrzymał swoje stanowisko w zakresie wyłączenia służby wojskowej po sierpniu 1979 roku, co powoduje, że wnioskodawca nie legitymuje się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach (e-protokół z 29.03.2017 roku).

Sąd Okręgowy, ustalił co następuje:

W dniu 11.01.2017 roku wnioskodawca K. S., ur. (...), mając ukończyć wiek 60 lat (3.03.2017 roku) i nie będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego, złożył wniosek o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Do wniosku dołączył świadectwo pracy z 31.08.1991 roku wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) w E., z którego wynika, że skarżący:

1. w okresie od 1.09.1972 roku do 31.08.1991 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy u wskazanego pracodawcy, w tym czasie zajmował stanowiska:

- od 1.09.1972 roku do 20.06.1975 roku - uczeń,
- od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku – mechanik napraw pojazdów samochodowych, ostatnio zajmowane stanowisko – monter samochodowy; w tym czasie w okresie od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku skarżący odbywał zasadniczą służbę wojskową (kserokopia książeczki wojskowej k. 5 plik II akt ZUS).

We wskazanym okresie odwołujący się wykonywał obowiązki mechanika samochodowego, przy czym swoją pracę wykonywał w kanałach remontowych. Przedsiębiorstwo (...) miało własny tabor, który był naprawiany w warsztacie, w ramach którego były trzy hale, a w nich po 3-5 kanałów. Zatrudnionych było tam około 40 osób. Skarżący zajmował się naprawą sprzętu ciężkiego w kanałach remontowych (zeznania świadków J. P. i J. S. e-protokół z 29.03.2017 roku).

Wnioskodawca przedłożył także zaświadczenie z dnia 10.01.2017 roku, z którego wynika że w okresie od 1.11.1991 roku do nadal pozostaje w zatrudnieniu kolejno w przedsiębiorstwach (...) należących do H. S. i członków jego rodziny, aż po (...) sp. z o.o. (zaświadczenie k. 9 plik I akt ZUS).

Biorąc powyższe za podstawę organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił skarżącemu prawa do emerytury, ponieważ ubezpieczony na dzień 1.01.1999 roku nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił:

- od 1.09.1972 roku do 20.06.1975 roku okresu praktycznej nauki zawodu (2 lata, 9 miesięcy i 20 dni),
- od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku okresu zatrudnienia na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych (14 lat, 1 miesiąc i 8 dni – z wyłączeniem służby wojskowej),

- od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (1 rok, 11 miesięcy i 28 dni).

Odwołujący udowodnił okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze: 26 lat, 2 miesiące i 25 dni. W dniu 3.03.2017 roku ukończył 60 lat i nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(dowód: dokumentacja plik I-II akt ZUS, w tym świadectwo pracy k. 7 plik I, kserokopia książeczki wojskowej k. 5 plik II, zaświadczenie k. 9 plik I, karta przebiegu zatrudnienia k. 10 plik I akt ZUS; akta osobowe k. 30 akt sprawy; zeznania świadków J. P. i J. S. e-protokół z 29.03.2017 roku)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Powyższy stan faktyczny Sąd rozpoznający niniejszą sprawę ustalił na podstawie dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, w tym świadectw pracy, które to dokumenty były prowadzone przez pracodawcę w przepisanej formie, a ich treść była jasna, a także na podstawie wyjaśnień samego odwołującego i zeznań zawnioskowanych na tą okoliczność świadków. Treść tej dokumentacji w powiązaniu z wyjaśnieniami wnioskodawcy i zeznaniami świadków umożliwiła Sądowi Okręgowemu ustalenie, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w E. wykonywał prace przy naprawie pojazdów mechanicznych w kanałach remontowych. W tym czasie także w okresie od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W toku postępowania przed organem rentowym oraz późniejszego postępowania sądowego sporne były dwie kwestie czy: okres pracy skarżącego od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku był okresem pracy w warunkach szczególnych, a nadto czy okres odbywania zasadniczej służby wojskowej wnioskodawcy od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku winien być zaliczony w całości do stażu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał bowiem, że zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach mogłoby podlegać jedynie okres zasadniczej służby wojskowej przypadający do 31.08.1979 roku.

Stanowisko organu rentowego w zakresie służby wojskowej ubezpieczonego jest błędne i pozostaje w rażącej sprzeczności z art. 120 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. nr 44, poz. 220 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w okresie pełnienia przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. Zgodnie z jego treścią czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Przepis ten nie dawał podstaw do niezaliczenia całego okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych powołując się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, sygn.: II UZP 6/13 (OSNP 2014, nr 3, poz. 42) nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej, wskazując, że nie ma żadnych podstaw do uwzględnienia okresu służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach po dniu 31.08.1979 roku.

Odnosząc się do istoty sporu w tym zakresie przypomnieć należy, że zgodnie z przepisem art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 roku, po osiągnięciu przez nich wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 ustawy emerytalno - rentowej (55 lat dla kobiet oraz 60 lat dla mężczyzn), o ile przed 1.01.1999 roku spełnili przesłanki stażowe t.j. wykazali łączny staż ubezpieczenia wynoszący odpowiednio dla mężczyzn co najmniej 25 lat, a dla kobiet 20 lat, w tym co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych (wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku), oraz którzy nie przystąpili do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Z przytoczonych przesłanek sporną była wyłącznie okoliczność dotycząca posiadania odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W związku z rozbieżnym orzecznictwem co do kwestii związanej z możliwością zaliczania okresu służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 16.10.2013 roku, sygn.: II UZP 6/13 (OSNP 2014/3/42) przesądził, iż czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do 31.12.1974 roku) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w tym przedmiocie nie może być uznane za prawidłowe. Na podstawie treści uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, II UZP 6/13 (OSNP 2014, nr 3, poz. 42) mogłoby się wydawać, że datą graniczną zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach jest wskazana przez organ rentowy data graniczna tj. 31.08.1979 roku. Tymczasem z dokumentacji dołączonej do akt sprawy wynika, że odwołujący odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku.

Wskazana wyżej data nie wynika jednak z uzasadnienia cytowanej uchwały, która, co prawda odnosi do okresu przypadającego do 31.12.1974 roku, jednak należy mieć na uwadze, że wskazany w niej zakres czasowy wynika jedynie ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie, w której uchwała ta została podjęta (zasadnicza służba wojskowa odbyta od 23.04.1971 roku do 1.05.1973 roku). Jeżeli chodzi o okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej po 31.12.1974 roku nadal zaliczenie jego do stażu pracy w szczególnych warunkach odbywa się na podstawie powołanego wyżej art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, który uległ wprawdzie zmianie od 1.01.1975 roku, jednak nie na tyle istotnej i radykalnej, żeby stwierdzić, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już od tej daty zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 11.02.2014 roku, II UK 293/13). Przepis art. 108 ust. 1 ostatnio powołanej ustawy dalej stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

W uzasadnieniu powyższej uchwały Sąd Najwyższy wskazał na zasady konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP) jako zatrudnienia dla ustalenia warunków do emerytury wynikającej z art. 32 ustawy emerytalno - rentowej. Wskazał również na obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z Konstytucji wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Jeśli zatem zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy. Czas pełnienia zasadniczej służby wojskowej jest wtedy okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

W wyroku z 11.02.2014 roku, sygn.: II UK 293/13, Sąd Najwyższy rozważając kwestię okresu służby wojskowej wnioskodawcy przypadającego po 31.12.1974 roku wskazał, że nadal znaczenie ma art. 108 ustawy z 21.11.1967 roku, który uległ wprawdzie zmianie od 1.01.1975 roku, jednak nie tak istotnej, aby powiedzieć, że nastąpiło przełamanie i ustawodawca chciał z tą datą znieść uprawnienie żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do zaliczenia jej do okresu zatrudnienia uprawniającego do wcześniejszej emerytury, jako okres pracy w szczególnych warunkach.

Zmiana art. 108 cyt. ustawy z 21.11.1967 roku z dniem 1.01.1975 roku wynikała z wejścia w życie Kodeksu pracy (została dokonana na podstawie art. X ust. 2 pkt c ustawy z 26.06.1974 roku - przepisy wprowadzające Kodeks pracy - Dz.U. Nr 24, poz. 142 ze zm.). Zmiana art. 108 ustawy z 1967 roku nie wprowadziła wówczas w nim radykalnie nowej treści, która uzasadniałaby stwierdzenie, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych

warunkach. Przepis art. 108 ust. 1 dalej stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Kolejna zmiana w ustawie z 21.11.1967 roku nastąpiła dopiero na podstawie ustawy z 28.06.1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 15, poz. 97). Przepisy art. 106-108 ustawy z 21.11.1967 roku otrzymały wówczas nowe brzmienie. W art. 107 ust. 1 stwierdzono, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy.

Tak więc zgodnie z art. 120 ust. 1 cyt. ustawy pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3).

Wykładnia gramatyczna przepisu art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) przewiduje w tym względzie, że okresy odbytej służby wojskowej traktuje się tak samo, jak wykonywanie pracy, a więc zalicza się je do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury również w wieku obniżonym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 20.08.2013 roku, III AUa 428/13).

Zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych zostało usunięte dopiero z dniem 21.10.2005 roku. Wówczas wszedł w życie art. 1 pkt 39 ustawy z 29.07.2005 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o służbie zastępczej (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16.10.2013 roku, II UZP 6/13, OSNP 2014/3/42).

W judykaturze przeważa pogląd, że do oceny określonego stanu faktycznego, w tym zrealizowanego przed wejściem w życie ustawy z 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, należy stosować przepisy obowiązujące w czasie realizacji tego stanu faktycznego (wyrok Sądu Najwyższego z 20.03.2013 roku, I UK 544/12).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z 25.05.2016 roku, sygn.: III AUa 55/16, uznał, że również po 31.08.1979 roku (sporna data w niniejszej sprawie), to jest po wejściu w życie ustawy z 28.06.1979 roku o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1979 r. Nr 15, poz. 97 ze zm.), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1534 ze zm.), winien być doliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Możliwość „wliczenia” okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych została usunięta dopiero z 21.10.2005 roku.

W niniejszej sprawie bezsporne było, że bezpośrednio przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach w powołanym przedsiębiorstwie w charakterze mechanika pracującego w kanałach remontowych, oraz, że po odbyciu tej służby podjął z zachowaniem 30-dniowego terminu, bliżej określonego w art. 106 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o powszechnym obowiązku obrony, zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy i dalej pracował w szczególnych warunkach na tym samym stanowisku. To wszystko oznacza, że cały okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku winien być zaliczony wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Do pracy w tych warunkach Sąd zaliczył także okres pracy skarżącego od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku jako mechanika w kanałach remontowych. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym akta osobowe odwołującego i zeznania świadków, dowodzi, że w tym okresie wnioskodawca pracował na rzecz Przedsiębiorstwa (...) w E. wykonując prace związane z naprawą sprzętu ciężkiego w kanałach remontowych. Przedsiębiorstwo to miało własny tabor, który był naprawiany w warsztacie, a w ramach którego były trzy hale i w nich po 3-5 kanałów. Pracowało tam 40 mechaników, w tym skarżący na stanowisku kanałowym (zeznania świadków J. P. i J. S. e-protokół z 29.03.2017 roku). Sąd dał wiarę zeznaniom przesłuchanych w sprawie świadków, albowiem zeznania te są jednoznaczne i konsekwentne, a w zestawieniu z pozostałymi zgromadzonymi w sprawie dowodami, stanowią jednolitą i spójną całość. Brak jest przy powodów, by zeznaniom tym można było odmówić waloru wiarygodności. Na rozprawie w dniu 29.03.2017 roku pełnomocnik organu rentowego pozostawił do uznania Sądu okres pracy skarżącego w warunkach szczególnych jako mechanika w kanałach po odbyciu nauki zawodu (po 20.06.1975 roku).

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd uznał, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, o których mowa w wykazie A, dziale XIV, poz. 16, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983, nr 8, poz. 43 ze zm.).

Do stażu pracy w szczególnych warunkach wnioskodawcy należało zaliczyć nieuwzględniony przez organ rentowy okres odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej od 24.10.1979 roku do 20.10.1981 roku oraz okres jego zatrudnienia w powołanym przedsiębiorstwie od 30.06.1975 roku do 31.08.1991 roku (z wyłączeniem z tego okresu służby wojskowej). Okresy te łącznie stanowią ponad 15-cie lat pracy w warunkach szczególnych. Tym samym odwołujący spełnił wszystkie przesłanki konieczne do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – od dnia 3.03.2017 roku tj. od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

W tym stanie rzeczy Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt. I wyroku.

Niezależnie od powyższego należy podnieść, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok Sądu Najwyższego z 25.01.2005 roku, I UK 159/04). Wydanie jednak błędnej decyzji w sytuacji, gdy organ rentowy nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie prawa wnioskodawcy do żądanego świadczenia, nie skutkuje obciążeniem organu odpowiedzialnością z tego tytułu. Skoro zatem w niniejszej sprawie do ustalenia prawa K. S. do emerytury doszło dopiero na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania sądowego, w szczególności na podstawie akt osobowych i zeznań świadków, Sąd nie znalazł podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W tym stanie orzekł jak w pkt. II wyroku.

/-/ SSO Beata Łożyńska-Motyka